

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postmottak@kmd.dep.no

Dato: 04.02.2015

Arkiv:A-2015

Jrn: 9023

Høring – Forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper

Vi viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets invitasjon til å komme med høringsuttalelse til forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper (IKS-loven).

Arbeidsutvalget i Regionrådet for Fjellregionen, som består av kommunene Holtålen, Rørros, Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Rendalen og Follidal samt Hedmark og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, gjorde på sitt møte i dag følgende vedtak:

Regionrådet for Fjellregionen stiller seg svært kritisk til de endringene som foreslås i Lov om interkommunale selskaper, og kan ikke se at så omfattende endringer er nødvendig eller hensiktsmessig. Det vises spesielt til de prinsipielt viktige forslagene om å innføre begrenset ansvar og opphevelse av konkursforbudet og andre vurderinger i saksutredningen.

Saksutredningen som lå til grunn for vedtaket følger på de neste sider.

Vennlig hilsen
Regionrådet for Fjellregionen

Bersvend Salbu
Regionrådsleder

Rune Jørgensen
Regionrådgiver

SAKSUTREDNING AU-MØTE 04.02.15

Sak 09/2015: Forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper - høring

Saksbehandler: Rune Jørgensen og Bernt Robert Hansen (Tynset kommune)

KMD har sendt ut forslag til endringer i lov om interkommunale selskap (IKS-loven). Høringsfristen er 5.2.2014. Bakgrunnen for forslagene til endring av loven er etter departementets oppfatning å sikre bedre samsvar mellom IKS-loven og EØS-avtalens regler om offentlig støtte, og i tillegg at endringene kan bidra til mer like konkurransevilkår mellom interkommunale selskaper og andre aktører som opptrer i det samme markedet. Det er særlig ordningen med ubegrenset ansvar kombinert med konkursforbudet lovendringene skal ta sikte på å ivareta overfor EØS-avtalen.

Kommunene i Fjellregionen er med i ulike interkommunale selskaper. Ved siste opptelling var det seks ulike slike selskaper i regionen.

Artikkel 61 (1) i EØS-avtalen beskriver et forbud mot offentlig støtte. Følgende vilkår må være oppfylt for at et tiltak skal ansees som offentlig støtte i EØS-rettslig forstand:

1. Tiltaket innebærer en økonomisk fordel for mottakeren (fordelskriteriet).
2. Støtten må være gitt av det offentlige eller av offentlige midler i enhver form (statsmidler).
3. Støtten må begunstige enkelte foretak eller produksjonen av enkelte varer eller tjenester (selektivitetskriteriet).
4. Mottaker av støtte må drive økonomisk aktivitet (foretaksbegrepet).
5. Støtten må vri konkurransen eller true med å vri konkurransen (konkurranseridningsprinsippet).
6. Støtten må være egnet til å påvirke samhandelen mellom EØS-landene (samhandelskriteriet).

Dersom alle ovennevnte vilkår er oppfylt omfattes støtten av forbudet i art. 61.

Departementet mener de lovendringene som foreslås vil fjerne den usikkerhet som eksisterer mht om ordningen med ubegrenset deltakeransvar og konkursforbud er i strid med EØS-avtalen. En ønsker at rettstilstanden må avklares for å skape forutsigbarhet for interkommunale selskaper, kreditorer, konkurrenter, kunder og selskapene selv og at de kommunalt eide selskapene behandles likt med private aktører i samme konkurransemarked.

KMD foreslår følgende endringer for å avklare ovennevnte problemstillinger:

1. Fra ubegrenset til begrenset deltakeransvar, §3

I dag hefter eierkommunene for en ubegrenset prosent- eller brøkdel- av selskapets samlede forpliktelser. Det vil si at kreditor som ikke oppnår dekning hos selskapet kan gå på den enkelte deltaker for sin andel av forpliktelsen. Med innføring av et begrenset ansvar vil deltakerkommunens ansvar være begrenset av innskuddenes størrelse. Det betyr også at eierkommunene ikke hefter overfor kreditorene for selskapets gjeld. Beslagsretten begrenses til selskapets eiendeler.

2. Oppheving av konkursforbudet, §23

Som en konsekvens av å innføre et begrenset ansvar vil kreditorene kunne forfølge sine fordringer ved gjeldsforhandling og konkurs. Dette betyr at konkursforbudet foreslås opphevet.

3. Deltakernes ansvar etter avvikling, §36

Kreditorer skal først søke dekning for sitt tilgodehavende i selskapets eiendeler og dersom kreditor ikke får dekket dette kan han kreve den enkelte deltakeren for inntil verdien av det denne eventuelt har fått ved avviklingen av selskapet, og med det hefter avviklingsstyrets medlemmer solidarisk og uten begrensning.

4. Endringer i bestemmelser om innskudd, utbytte og kapitalforhold

Ved å innføre et begrenset ansvar svekkes kreditorenes vern ifht dagens lovverk og selskapet blir mindre kredittverdig blant annet til å oppnå gode lånebetingelser. Dette må ivaretas ved at det blir stilt andre bestemmelser til kapitalforholdet i selskapet og deltakernes innskuddsplikt. Hva som er forsvarlig egenkapital er det primært styret som må ta stilling til i og med at det er de som

forestår den daglige driften som har best forutsetninger for å vurdere behovet for kapital i selskapet. Det foreslås også i lovendringen at styret har handleplikt dersom egenkapitalen er for lav. Samtidig innføres en plikt for styret til å foreslå oppløsning av selskapet dersom det ikke kan foreslå tiltak som bidrar til at egenkapitalen blir forsvarlig. Det foreslås også egne regler knyttet til forhøyelse eller nedsettelse av innskuddskapitalen og utdeling av selskapsmidler for interkommunale selskaper.

I § 5 b i det nye lovforslaget foreslås det en bestemmelse om at innskuddskapitalen i et IKS kan forhøyes ved at deltakerne innbetaler ny kapital. Dette vil berøre kommunenes budsjett, og det er foreslått at dette skal kommunestyrene vedta ved en endring av selskapsavtalen etter §4. Forslaget vil komme fra representantskapet. En forhøyelse av innskuddskapitalen uten nyinnbetaling er forutsatt at også kan besluttes av kommunestyrene gjennom endret selskapsavtale. En nedsettelse av innskuddskapitalen vil måtte gjennomføres på samme måte.

Utbytte-utdeling som ikke er nedsettelse av innskuddskapitalen eller oppløsning vil være utbytte. Adgangen til å dele ut utbytte må hensyntas god og forsiktig regnskapsskikk, og avgrenses i forhold til størrelsen på selskapets nettoformue. Det er representantskapet som har myndighet til dette og på dette punkt foreslås ingen endring.

Som en konsekvens av punktene ovenfor er det også foreslått en rekke andre endringer. En sentral endring berører styrets myndighet jfr. § 13. Og med innføring av et begrenset deltakeransvar hvor selskapet kan tas under konkursbehandling er det kun styret som kan begjære selskapet konkurs eller åpne gjeldsforhandling. Dette begrunnes med at det er styret som kjenner selskapet best og er nærmest til å foreta denne vurderingen. I tillegg vil selskapet ikke lenger være beskyttet mot tvangssalg ved betalingsproblemer.

KMD foreslår en overgangsperiode på ett år. Det mener dette vil være tilstrekkelig for partene til eventuelt å endre låneavtaler eller andre forhold.

Økonomiske konsekvenser for kommunene

I følge forslaget skal ikke endringene innebære endringer av materiell karakter for kommunen. Kommuner blir imidlertid frigjort fra det økonomiske ansvaret for ny gjeld stiftet av IKS-ene, og for eksisterende gjeld etter en overgangsperiode på ett år.

Konsekvenser for de interkommunale selskapene

Innføring av begrenset ansvar og oppheving av konkursforbudet vil medføre at kredittverdigheten reduseres, og dette vil selskapene måtte betale for i form av høyere rente på lån. Dette kan løses ved at eierkommunene gir en garanti dersom selskapet verken driver økonomisk aktivitet eller næringsvirksomhet. Det er selskapene som vil måtte bære risikoen for at vurderingene knyttet til en slik garanti er lovlig.

Det er stort engasjement i kommunene og i Kommunenes sentralforbund i forbindelse med høringen om ny lov om interkommunale selskaper. KS arrangerte 16. januar 2015 et seminar der de foreslåtte endringene i loven var tema. Kommunalbanken, som er en stor og viktig långiver for IKS-er, la fram følgende konklusjon i sitt innlegg på møtet:

- Eksisterende løsning med ubegrenset ansvar har ikke bare litt betydning for IKSers mulighet til attraktiv finansiering – det er helt avgjørende
- Foreslåtte løsning vil medføre at Kommunalbanken ikke lenger kan finansiere selskapene og selskapene vil bli vurdert som ordinære foretak
- Finansiering fra forretnings- og sparebanker vil gi helt andre vilkår enn hva IKSer har i dag
- Problemstillinger rundt rating vil dukke opp:
 - betydning av offentlig eierskap
 - soliditet og lønnsomhet
 - pantsettelse
- Framtidig bruk av kommunale garantier vs. en mulighet for å videreføre eksisterende lån

KMDs forslag til endringer i IKS-loven har sammenheng med behovet for å skape sikkerhet i forhold til EØS-avtalens støtterefer. Som nevnt tidligere må alle 6 punktene være oppfylt for at et IKS skal være ulovlig. Det er lite sannsynlig at dette gjelder for de IKS-er der kommunene i Fjellregionen er deltakere. Selskapene er organisert rundt tjenesteyting av lovpålagte oppgaver samt forvaltning. Det er vanskelig å se at denne måten å organisere disse oppgavene på skulle bidra til å vri konkurransen og skape en økonomisk fordel gjennom blant annet gode lånebetingelser.

Uansett vil det å innføre disse lovendringene bety at tjenestene til innbyggerne vil kunne bli dyrere dersom man ikke kan gå omveien om en garanti. Samtidig kan det bli behov for å øke innskuddskapitalen, noe som vil påvirke kommunens budsjett. Styrets rolle blir svært viktig, og det får en rolle mer lik styret i et aksjeselskap. At kommunen bare hefter for sitt innskudd og blir frigjort gjeldsansvaret synes i utgangspunktet ideelt, men kombinert med opphevelse av konkursforbudet blir det en økt risiko knyttet til kommunens ansvar for de tjenestene IKS-ene leverer. Tjenester som blant annet brannvern er viktige offentlige oppgaver som trenger trygge økonomiske rammer. Mange kommuner i Norge har flere tjenester knyttet til IKS-er enn det vi har i kommunene i Fjellregionen.

Det er på denne bakgrunn vanskelig å se behovet for de endringene i IKS-loven som KMD foreslår.

Forslag til vedtak:

Regionrådet for Fjellregionen stiller seg svært kritisk til de endringene som foreslås i Lov om interkommunale selskaper, og kan ikke se at så omfattende endringer er nødvendig eller hensiktsmessig. Det vises spesielt til de prinsipielt viktige forslagene om å innføre begrenset ansvar og opphevelse av konkursforbudet og andre vurderinger i saksutredningen.

